



## РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен “**доктор**” по: област на висше образование 3.0 Социални, стопански и правни науки професионално направление 3.8 Икономика, научната специалност “Организация и управление”

**Автор на дисертационния труд:** *Мария Милош Лукич* докторант (задочен) към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

**Тема на дисертационния труд:** Управление на риска в животновъдството на Сърбия

**Рецензент:** доц. д-р Петър Борисов Борисов, Аграрен университет Пловдив, Социални, стопански и правни науки определена за член на научното жури със заповед № РД-16-266 /05.03.2020 год. от Ректора на АУ.

### 1. Информация за кандидата

Мария Милош Лукич е родена на 20.06.1983 г. в Сърбия. През 2015 г. придобива обработвателна и научна степен „Магистър“ по икономика. През 2018 год. Мария Лукич е зачислена в задочна докторантura към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ на Аграрен университет – Пловдив.

### 2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е изложен във въведение, три глави и заключение, в обем на 174 страници, използвана литература и няколко приложения. Дисертационният труд е онагледен с 19 фигури и 32 таблици. Списъкът с използваните литературни източници включва 93 броя научни публикации и трудове на автори (чужди и сръбски); закони и нормативни актове на Република Сърбия, информационни бюлетини на организации на застрахователи както и отчети на Комисията по финансов контрол на Република Сърбия и на Министерството на финансите на Република Сърбия. Емпирична информация за целите на изследването е осигурена и от извадкови анкетни проучвания и дълбочинни интервюта, проведени на ниво животновъдно стопанство по изгответи от автора анкетни карти.

Структурата на дисертационния труд е съобразена с поставената цел,

работни хипотези и научни проблеми. Логическата рамка на изследване ясно се открява и позволява на рецензента (читателя) лесно да проследи в текста реализацията на поставените изследователски задачи.

Мария Лукич успешно е защитила актуалността и значението на избраната от нея тема „Управление на риска в животновъдството на Сърбия“. Посочена е ролята на управлението на риска в развитието на отрасъла както и основните аргументи за значимостта на този процес в цялостния мениджмънт на животновъдството. Актуалността на темата се определя от факта, че животновъдството се характеризира като бизнес, върху който оказват влияние множество фактори, както организационно-икономически така и природни, които са обект на задълбочен анализ в последващите глави на дисертацията.

Основната цел на дисертационния труд е да се анализират факторите, които определят търсенето на застрахователна услуга в животновъденния сектор и да се предложат насоки за подобряване на този вид услуга. На тази основа са формулирани изследователските въпроси и изследователските задачи. Обект на изследване на дисертационния труд са животновъдените стопанства, които са регистрирани на територията на Република Сърбия. Предмет на изследва е застрахователната услуга, предназначена за селскостопански животни. В дисертационният труд се защитава тезата, че застрахователните компании в Сърбия, чрез диверсификация на своите услуги могат да мотивират земеделските стопани да застраховат своя животновъден бизнес. Така тези рискове подлежат на цялостно дефиниране и моделиране, с което се подобряват организационните резултати при функционирането на фирмите в тяхната интернационализация. Изграждането на такава система създава непрекъснат процес на наблюдение и адекватна реакция при управление на отрасъла.

Прави впечатление, че целта на дисертационното изследване в пълнота кореспондира с темата. Основната теза, която се защитава, произтича от анализа на факторите, определящи актуалността и значимостта на дефинирания в изследването проблем. Така поставените за решение изследователски задачи произтичат и са подчинени на формулираната изследователска цел. Правилно са подбрани обекта и предмета на изследване, което говори за ефективна работа между докторанта и неговия научен ръководител.

### **3. Структура и постановки в отделните части на дисертационния труд:**

В уводната част на дисертационния труд се разяснява същността на

застраховането на селскостопански животни, както се и дефинират някои основни понятия и определение за този вид услуга. В тази част на дисертационния труд е представена методиката на изследването, хипотези, основните променливи на изследването и самата обосновка на за провеждане на научно-приложното изследване.

В „Първа“ глава на дисертационния труд се разглеждат специфичните особености на селскостопанската застраховка като цяло, обръща се внимание на определението за застраховка в селскостопанския сектор, видовете застраховки, видовете рискове, както и състоянието на пазара на земеделски застраховки в Република Сърбия.

Във „Втора“ глава на дисертационния труд се анализират факторите, определящи спецификата на застраховките на селскостопански животни, както и всички въпроси, свързани с осигуряване, предмета на застраховане, застраховки, продължителността, държавни политики, рисковете и проблемите на застраховката на селскостопанските животни, допълнителното осигуряване и превантивните мерки.

В „Трета“ глава на дисертационния труд се анализират факторите, определящи търсенето на застрахователни услуги в животновъдния сектор на Република Сърбия и в света. Анализира се сегашното състояние на пазара, както и се търси чрез приложението на статистически методи потвърждение на представените изследователски хипотези.

В резултат на изведеното изследване, докторанта Мария Лукич е формулирала обосновани и аргументирани изводи, които стъпват на констатации, произтичащи от използваните за онагледяване от анкетното проучване фигури и таблици. Изводите се използват като основа за отправяне на конкретни препоръки за разрешаване на идентифицираните проблеми в сектора, също така те се използват за да се разработят конкретни насоки за подобряване на управлението на риска в животновъдството.

#### **4. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати**

Представената справка за приносите в дисертационния труд с научен и приложен характер включва следните:

1. Изяснена е същността на застрахователния процес в селското стопанство;
2. Разработена е методика за анализ и оценка на влиянието на факторите, определящи търсенето на застрахователни услуги в сектора;

3. Анализирани се факторите, определящи търсенето на застрахователни услуги в сектора;
4. Предложен е модел за подобряване на застрахователната услуга в животновъдния сектор.

Съгласен съм с така формулираните приноси в дисертационния труд. Според мен в дисертационния труд, могат да се намерят доказателства за наличието на упоменатите приносни моменти.

## **5. Оценка на публикациите по дисертацията**

Посочени са следните 6 (шест) публикации, като 4 от тях в съавторство, а две са самостоятелни. Публикациите са на сръбски език 4 броя и 2 на английски език, както следва:

1. Piljan, T., Lukić, M., (2019), Novi kanali pružanja usluga osiguranja, Treća Nacionalna naučno - stručna konferencija sa međunarodnim učešćem „TRENDOVI U POSLOVANJU 2019“, Kruševac.
2. Piljan, T., Lukić, M., Piljan I., (2019), Neophodnost uvođenja reformi PIO, ISJ INERNATIONAL REVIEW, ISSN 2217-9739, br. 1-2, str. 82-98, Beograd.
3. Lukić, M., Gajić, T., (2019), Elektronsko bankarstvo, Vojno delo, ISSN 0042-8426; broj. 4, str. 329-324, Beograd.
4. Lukić, M., (2019), Uloga budžeta u finansiranju lokalne samouprave, Vojno delo, ISSN 0042-8426; broj. 3, str. 265-277, Beograd.
5. Lukić, M., Piljan, T., (2019), Electronic business and insurance, VIII MEĐUNARODNA KONFERENCIJA „Zapošljavanje, obrazovanje i preduzetništvo“, ISBN 978-1-993029-3-1, book 1, str. 149-157, Beograd.
6. Lukić, M., (2019), “ Compulsory pensions insurance and private pensions insurance in Serbia”, VIII MEĐUNARODNA KONFERENCIJA „Zapošljavanje, obrazovanje i preduzetništvo“, ISBN 978-1-993029-3-1, book 1, str. 130-141, Beograd.

Представеният списък с научни публикации, свързани с темата на дисертационния труд свидетелства за много добро познаване на проблемите в управлението на риска в животновъдния сектор. Представените за рецензиране научни публикации са достатъчни и дават възможност на докторанта с тях да докаже, че отговаря на минималните научно-метрични показатели заложени в Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав на Република България.

## **6. Оценка на автореферата**

Представеният автореферат на дисертационния труд е с обем от 37 страници. Той обективно отразява основните моменти от дисертационния труд и коректно реферира към съдържанието му.

## **7. Критични бележки.**

Представеният за рецензиране дисертационен труд отговаря на изискванията посочени в Закона за развитие на академичния състав на Република България. Като рецензент мога да посоча, че докторанта е съумял да влезне в дълбочина на изследвания проблем и да даде конкретни решения, които практиката може да използва. Към дисертационният труд нямам критични бележки. От представените документи за рецензиране се вижда, че докторанта и неговият научен ръководител са положили значителни усилия за постигането на качествен дисертационен труд, което според мен е постигнато.

## **8. Заключение**

Въз основа на посочените по-горе в рецензията аргументи за значимостта, приложимостта и оригиналността на дисертационния труд, аз му давам **ПОЛОЖИТЕЛНО ОЦЕНКА**. Дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ както и на Правилника за неговото прилагане, както и на вътрешните правила на АУ-Пловдив. Това ми дава основание да предложа на Уважаемите членове на научното жури да присъдят на Мария Милош Лукич образователната и научна степен "доктор" по научната специалност „Организация и управление на производството".

**Дата:** 15.07.2020

**РЕЦЕНЗЕНТ:** .....

(доц. д-р Петър Борисов)